

ภาวะหนี้สินและการจัดการการเงิน ของผู้สูงอายุในประเทศไทย

DEBT AND PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT
OF ELDERLY PEOPLE IN THAILAND

อำนวยการพิมพ์

ภาวะหนี้สินและการจัดการการเงิน ของผู้สูงอายุในประเทศไทย

DEBT AND PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT
OF ELDERLY PEOPLE IN THAILAND

อำนวย ปาอ้าย

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะหนี้สินและการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ 2) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการการเงินของผู้สูงอายุในประเทศไทย และ 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุในเขตภาคตะวันออก จำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบค่า t-test, F-test.

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอาชีพ เกษตรกร มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส และมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน 2) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้จากลูกหลานหรือญาติให้ใช้ มีทรัพย์สินเป็นบ้าน มีเงินออมไม่เกิน 100,000 บาท มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ได้รับเบี้ยยังชีพมากกว่า 500 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายเป็นค่าอาหาร ไม่มีภาระหนี้สิน ไม่มีแหล่งหนี้สิน ไม่มีปัญหาทางการเงิน และ ไม่มีความต้องการทางการเงิน 3) ผู้สูงอายุ มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินด้านการจัดหาเงินด้านการใช้จ่ายเงิน ด้านการออมและการลงทุน และรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติน้อย ยกเว้นด้านหนี้สินมีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้ อยู่ในระดับไม่ปฏิบัติ 4) ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สิน ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มี อายุ อาชีพ สถานภาพ และรายได้ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ ภาวะหนี้สิน การจัดการการเงิน

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the elderly's debt and financial management, 2) to study the financial management behaviors of the elderly in Thailand, and 3) to compare the financial management behaviors of the elderly with their demographic data. The sample were elderly people from the eastern region of Thailand, consisted of 400 people using multi-stage sampling method.

The tools used in the data collection were questionnaires. The data analysis included: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The Results of the research were as follows: 1) Most of the elderly were female, farmers, Had primary education. Had a marital status and earn no more than 10,000 baht per month. 2) Most elderly people had sources of income from their offspring or relatives. Had property as a house, Had savings of up to 100,000 Baht. Monthly expenses not exceeding 5,000 Baht, receive a living allowance of more than 500 Baht per month, expenses for food. No debt, No financial problems and no financial need. 3) Elderly people had financial management behaviors and spending money financing. Savings and investment and all inclusive Is less practical Except for debts, financial and debt management behaviors. Stay in a non-operational level. 4) Elderly with different sex. Had financial and debt management behaviors. not different The elderly with different age, occupation, status and income had different financial and debt management behaviors at .001 level of significance.

Keywords: Elderly people, Debt, Financial management

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 เป็นต้นไป ผู้สูงอายุในประเทศไทย จะมีปริมาณและสัดส่วนต่อประชากรโดยรวมของประเทศเพิ่มมากขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 20 ของประชากร คาดการณ์ได้ว่า จะมีผู้สูงอายุ ประมาณ 10 ล้านกว่าคน (สำนักงานคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ, 2550) และดัชนีผู้สูงอายุในสังคมไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2541 ในจำนวนประชากร 1,000 ราย มีผู้สูงอายุในอัตราส่วน 31.2 (พ.ศ.2540) เมื่อเทียบกับ พ.ศ.2536 ดัชนีผู้สูงอายุในอัตราส่วน 21.2 ซึ่งเพิ่มถึง 10 เท่า ผู้สูงอายุเหล่านี้กำลังประสบปัญหาหลายด้านตั้งแต่ด้านสุขภาพ การต้องพลัดพรากเมื่อสามีหรือภรรยาตายจากกัน และต้องต่อสู้กับความเหงาและสภาพการอยู่คนเดียว ผู้สูงอายุบางรายเกิดความท้อแท้สิ้นหวังที่ทำให้ตนเองต้องเป็นภาระกับลูกๆ ที่มีรายได้หาเลี้ยงตนเองก็ยังไม่พอเพียง สังคมไทยในอดีตไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือชนบท การอยู่อาศัยร่วมกันเป็นลักษณะครอบครัวขยาย (extended family) ที่มีคน 3 รุ่น อยู่ร่วมอาศัยในชายคาเดียวกันที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และปู่ย่า หรือตายาย รวมทั้งลูกหลานที่ยังไม่แต่งงาน ปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่ครอบครัวไทยใช้ชีวิตแบบครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) ที่มีเพียงพ่อ แม่ และลูกเท่านั้น ย่อมชี้ให้เห็นว่า เป็นการแยก “ผู้สูงอายุ” ออกจากครอบครัวอย่างสิ้นเชิง เพราะต่างฝ่ายต่างแยกกันอยู่ คนรุ่นใหม่มีโอกาที่จะปรนนิบัติรับใช้อย่างที่เคยเป็นในอดีตได้น้อยมาก ภาพที่เริ่มเห็นเป็นเรื่องปกติ คือ ครอบครัวต่างแยกย้ายอยู่กระจัดกระจาย ผู้สูงอายุจะดำรงชีวิตเพียงลำพัง หรือถูกทอดทิ้งให้อยู่กันตามลำพัง แม้บางรายจะได้รับการสงเคราะห์ให้พักอาศัยในบ้านสงเคราะห์คนชรา ก็จะมีสภาพที่ถูกทอดทิ้งและสิ้นชีวิตไปอย่างน่าเวทนา จากสถิติของสังคมอเมริกันพบว่า ผู้สูงอายุ สามีภรรยาอายุระหว่าง 65-74 ปีจะพักอาศัยอยู่ด้วยกันถึงร้อยละ 55 อยู่กับเครือญาติร้อยละ 13 และอยู่คนเดียวร้อยละ 24 สถิติการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในสังคมไทยยังมีข้อมูลที่ไม่ชัดเจน เพียงสรุปว่า ลูกหลานของผู้สูงอายุที่มีรายได้จุนเจือครอบครัวยังคงรับผู้สูงอายุไว้อุปการะดูแลทำนองเดียวกับครอบครัวในกลุ่มประเทศเอเชียเช่นญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย อินโดนีเซียยังคงยึดขนบธรรมเนียมประเพณีการเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณที่ต้องดูแลพ่อแม่ที่สูงอายุไว้ในบ้านของตนเอง เมื่อดัชนีผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สภาพของผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งอยู่กันตามลำพัง ขาดผู้ดูแล ต้องหาเลี้ยงชีพให้กับตนเองย่อมมีมากขึ้น ในอดีตครอบครัวยอมรับว่าผู้สูงอายุเป็นเรื่องส่วนบุคคลภายในครอบครัวที่ต้องดูแล ทุกวันนี้จำนวนผู้สูงอายุที่มีปัญหาและความต้องการเหมือนกันในด้านการดูแลสุขภาพ ที่อยู่อาศัย และอาหาร เพิ่มจำนวนมากขึ้นซึ่งดูเหมือนว่ากำลังจะเปลี่ยนไปเป็นปัญหาสังคมที่รัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดบริการสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ (มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2554)

ผู้สูงอายุจะมีความสุขสมบูรณ์ได้จะต้องมีสิ่งต่อไปนี้ 1) มีสุขภาพกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยร้ายแรง 2) มีความพร้อมทางเศรษฐกิจการเงิน ไม่มีหนี้สินมาก มีเงินออมหรือทรัพย์สินเพียงพอต่อการดำเนินชีวิตในยามสูงวัย 3) มีที่พึ่งทางใจ โดยมีหลักยึดด้านจิตใจอาจเป็นหลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่จะช่วยให้มีความสุขได้ (เอก ธนะสิริ, 2550) สุขภาพทางการเงินเป็นสิ่งที่พิจารณาถึงสถานะทางการเงินของบุคคล เพื่อประเมินว่า มีฐานะทางการเงินเป็นอย่างไร โดยพิจารณาถึงพฤติกรรมทางการเงิน การออมเงิน การลงทุน และภาวะหนี้สินของบุคคล บุคคลผู้ที่มีสุขภาพทางการเงินดีย่อมมีอำนาจซื้อสูง และสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองด้านต่างๆ ได้ ในส่วนของผู้สูงอายุหากมีสุขภาพทางการเงินไม่ดี ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไม่ดีตามด้วย ในทางตรงกันข้าม หากมีสุขภาพทางการเงินดี ย่อมทำให้มีคุณภาพชีวิตดีและมีความสุขสมบูรณ์ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะหนี้สินและการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ศึกษาพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ และเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุกับปัจจัยส่วนบุคคล และผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการการเงินของผู้สูงอายุ และประกอบการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะหนี้สินและการเงินของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

สมมติฐานการวิจัย

ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ อาชีพเดิม การศึกษา สถานภาพ และรายได้ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ทางสังคมศาสตร์ (Applied Research) โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามศึกษาภาวะหนี้สินและการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่พักอาศัยในชุมชนกลุ่มจังหวัดในเขตภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด 1.2 ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เนื่องจากประชากรที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่พักอาศัยในชุมชนกลุ่มจังหวัดในเขตภาคตะวันออก ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณโดยสูตรการหาขนาดตัวอย่างของ กัลยา วาณิชย์บุญชา (2550) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 385 คน และ ผู้วิจัยเพิ่มตัวอย่างอีกจำนวน 15 คน รวมเป็น 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน 1) ขั้นที่แรก ทำการสุ่มตัวแทนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก จำนวน 4 จังหวัด จากทั้งหมด 7 จังหวัด ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลาก 2) ขั้นที่สอง กำหนดโควตาจำนวนตัวอย่างในการเก็บข้อมูล จังหวัดละ 100 คน จำนวน 400 คน 3) ขั้นที่สาม การเก็บข้อมูลจากตัวแทนผู้สูงอายุจากชมรมผู้สูงอายุในแต่ละจังหวัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุได้แก่ เพศ อายุ อายุชีพเดิม การศึกษาสถานภาพ และรายได้

ตอนที่ 2 สอบถามสถานะหนี้สินและการเงินของผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ

การทดลองใช้และการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับตัวแทนประชากรที่มีอยู่ในเขตจังหวัดที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้วนำข้อมูลหาความเชื่อมั่น (reliability analysis) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9456

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับผู้สูงอายุในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ 4 จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ชลบุรี และระยอง ได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวนที่กำหนดไว้จำนวน 400 ชุด

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ดังนี้

- 1) ค่าร้อยละ ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์และสถานะหนี้สินและการเงินของผู้สูงอายุ
- 2) ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ
- 3) ค่า t-Test ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ
- 4) ค่า F-Test (one way ANOVA) ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ จำแนก คือ อายุ อายุชีพเดิม การศึกษา สถานภาพ และรายได้

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.20) มีอายุ 60-65 ปี (ร้อยละ 39.80) มีอาชีพ เกษตรกร (ร้อยละ 57.00) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 65.00) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 59.50) และ มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 47.20)

2. กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้จากลูกหลานหรือญาติให้ใช้ (ร้อยละ 41.70) มีทรัพย์สินเป็นบ้าน (ร้อยละ 66.20) มีเงินออมไม่เกิน 100,000 บาท (ร้อยละ 35.20) มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 45.80) ได้รับเบี้ยยังชีพมากกว่า 500 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 45.75) มีรายจ่ายเป็นค่าอาหาร (ร้อยละ 46.00) ไม่มีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 75.50) ไม่มีแหล่งหนี้สิน (ร้อยละ 75.80) ไม่มีปัญหาทางการเงิน (ร้อยละ 69.50) ไม่มีความต้องการทางการเงิน (ร้อยละ 45.50)

3. กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สิน ด้านการจัดหาเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.74) มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สิน ด้านการใช้จ่ายเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.73) มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สิน ด้านหนี้สิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับไม่ปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย = 1.59) มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สิน ด้านการออมและการลงทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.38) และมีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินรวมทุกด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.39) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับระดับพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุรวมทุกด้าน

ระดับพฤติกรรมทางการเงิน และหนี้สินของผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านการจัดหาเงิน	2.74	0.845	ปฏิบัติปานกลาง
2. ด้านการใช้จ่ายเงิน	2.73	1.031	ปฏิบัติปานกลาง
3. ด้านหนี้สิน	1.59	0.857	ไม่ปฏิบัติ
4. ด้านการออมและการลงทุน	2.44	0.978	ปฏิบัติน้อย
รวม	2.39	0.804	ปฏิบัติน้อย

4. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ พบว่า 1) ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินไม่แตกต่างกัน 2) ผู้สูงอายุที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้สูงอายุกลุ่มอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ผู้สูงอายุที่มีรายได้แตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมทางการเงิน และหนี้สินของผู้สูงอายุ	เพศชาย n = 355		เพศหญิง n = 722		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดหาเงิน	2.70	0.838	2.76	0.850	0.604	0.475
2. ด้านการใช้จ่ายเงิน	2.72	0.997	2.71	0.981	0.526	0.985
3. ด้านหนี้สิน	1.50	0.771	1.64	0.905	0.074	0.105
4. ด้านการออมและการลงทุน	2.52	0.996	2.40	0.966	0.600	0.224
รวม	2.39	0.800	2.39	0.785	0.829	0.997

จากตารางที่ 2 ข้างต้น ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มอายุ

พฤติกรรมการจัดการการเงิน และหนี้สิน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	p
การจัดหาเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	16.035	8.017	11.838	0.000
	ภายในกลุ่ม	397	268.876	0.677		
	รวม	399	284.911			
การใช้จ่ายเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	17.042	8.251	9.112	0.000
	ภายในกลุ่ม	397	371.250	0.935		
	รวม	399	388.292			
หนี้สิน	ระหว่างกลุ่ม	2	17.583	8.791	12.664	0.000
	ภายในกลุ่ม	397	275.586	0.694		
	รวม	399	293.168			
การออมและการลงทุน	ระหว่างกลุ่ม	2	26.771	13.385	14.592	0.000
	ภายในกลุ่ม	397	355.408	0.895		
	รวม	399	382.179			
รวมพฤติกรรมการจัดการการเงิน และหนี้สิน	ระหว่างกลุ่ม	3	17.396	8.698	14.895	0.000
	ภายในกลุ่ม	397	231.828	0.584		
	รวม	399	249.224			

จากตารางที่ 3 ข้างต้น ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .00$) ทุกด้าน

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ มีแหล่งรายได้จากลูกหลานหรือญาติให้ใช้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประเพณีไทยที่สืบทอดกันมาแต่โบราณว่า ลูกหลานต้องเลี้ยงดูบิดามารดาในยามแก่ชรา ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ เดชา เสงี่ยมือง (2551) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลานยังคงได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี แม้ว่าจะสูญเสียบทบาทผู้นำครอบครัว แต่ส่วนมากยังคงได้รับความเคารพนับถือเช่นเดิมโดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องตอบแทนบุญคุณ

2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ไม่มีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 75.50) อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูกหลาน โดยบุตรหลานเป็นผู้เลี้ยงดู จึงไม่จำเป็นต้องมีภาระค่าใช้จ่ายมาก ก็ไม่จำเป็นต้องไปกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดชา เสงี่ยมือง (2551) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลานยังคงได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี แม้ว่าจะสูญเสียบทบาทผู้นำครอบครัว แต่ส่วนมากยังคงได้รับความเคารพนับถือเช่นเดิมโดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องตอบแทนบุญคุณ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2542) ที่ได้ประเมินรูปแบบการบริการที่จัดให้ผู้สูงอายุในชุมชน พบว่าการมีครอบครัวที่เข้มแข็ง ลูกหลานยังอาศัยอยู่ร่วมกันจึงดูแลผู้สูงอายุได้ดี

3. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินของผู้สูงอายุด้านการจัดหาเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุไทยหลังเกษียณการทำงานแล้วมีลูกหลานดูแล ไม่จำเป็นต้องหารายได้เพิ่มเติมอีก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดชา เส็งเมือง (2551) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท พบว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลานยังคงได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี แม้ว่าจะสูญเสียบทบาทผู้นำครอบครัว แต่ส่วนมากยังคงได้รับความเคารพนับถือเช่นเดิมโดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องตอบแทนบุญคุณ

4. ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่ มีลูกหลานดูแลโดยดูแลผู้สูงอายุที่เป็นบิดามารดาเช่นเดียวกัน พฤติกรรมการจัดหาเงิน การใช้จ่ายเงิน หนี้สิน การออมและการลงทุนของผู้สูงอายุชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัญชลี รัชกุล (2538) ที่ได้ศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุที่พบว่าผู้สูงอายุเพศหญิงมีความต้องการได้รับการสงเคราะห์มากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย

5. ผู้สูงอายุที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการการเงินและหนี้สินในภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยมีการแสดงออกหรือพฤติกรรมในการจัดหาเงิน ใช้จ่ายเงิน ก่อหนี้สินและออมเงินและนำลงไปลงทุนที่แตกต่างกันแต่ละช่วงวัย โดยผู้สูงวัยระยะแรกอายุ 60-65 ปี และผู้สูงวัยระยะที่สองอายุ 66-70 ปี และผู้สูงวัยระยะที่สามอายุ 71 ปีขึ้นไป ได้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมการเงินและหนี้สินแตกต่างกันไปตามสภาพของความจำเป็น และความต้องการด้านการเงินจะลดลงตามช่วงวัยที่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ควรมีการวางแผนในส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านการเงินซึ่งในอนาคตอันใกล้จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น เพื่อสร้างเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถมีความมั่นคงด้านการเงินหรือช่วยเหลือตนเองด้านการเงินได้

1.2 ประชาชนวัยทำงานทุกคน ควรมีการวางแผนด้านการเงินของตนเองตั้งแต่เริ่มต้นการทำงานหรือเตรียมความพร้อมด้านการเงินไว้ให้พร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุเพื่อให้มีความมั่นคงด้านการเงินให้กับตนเอง

1.3 บุตรหลานคนไทยทุกคน ควรมีความกตัญญูทดแทนบุญคุณในวัยชราตามหลักศาสนาและประเพณีไทย ที่สืบทอดกันมาแต่โบราณว่า ลูกหลานต้องเลี้ยงดูบิดามารดาในยามแก่ชราให้อยู่ดีมีสุข ซึ่งถือว่าเป็นอุดมมงคลและบุญกุศลอันยิ่งใหญ่

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมทางการเงินและหนี้สินของกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังประกอบอาชีพหารายได้เพื่อการเลี้ยงชีพ

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งด้านการเงินของผู้สูงอายุ

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการรัฐสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2550. **สถิติสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉก ณะสิริ. 2550. **สูงวัยอย่างมีสุข**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรสาส์น.
- เดชา เสี่ยงเมือง. 2551. **พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://202.28.231/dcms/basic.php> (29 สิงหาคม 2559)
- ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2542. **การประเมินรูปแบบบริการที่จัดให้ผู้สูงอายุในชุมชน: เน้นการให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน**. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2554. **ทัศนคติที่มีต่อคนชรา**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.office.nu.ac.th/gentle/elder.htm> (29 สิงหาคม 2559)
- สำนักงานคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ. 2550. **สถิติประชากรของไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ.
- อัญชลี รัชกุล. 2538. **การศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรามูลนิธิ**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://202.28.231/dcms/basic.php> (29 สิงหาคม 2559)